

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİNDE STAJ EĞİTİMİ

Prof. Dr. Derya Ufuk Altıntaş

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

GİRİŞ:

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi (ÇÜTF) 1973 yılında entegre eğitim sistemini model olarak kurulmuştur. Ulusal çekirdek eğitim programı çalışmaları ve dünyada tıp eğitiminde yenilik çalışmalarına paralel olarak fakültemiz mezuniyet öncesi amaç ve öğrenim hedeflerini 2005-2006 öğrenim yılı başında yeniden aşağıdaki şekilde belirlemiştir.

ÇÜTF TEMEL TIP EĞİTİMİNİN (MEZUNİYET ÖNCESİ) AMAÇ VE GÖREV TANIMI:

ÇÜTF amacı; toplumun sağlık düzeyini yükseltebilecek nitelikli hekimler yetiştirmektir. Fakültemizden mezun olacak hekimler yüksek nitelikli sağlık hizmeti verebilecek mesleki bilgi, beceri ve tutuma sahip, araştırmacı ve sorgulayan kimliği ile çağdaş değer ve davranışlarıyla topluma birer örneklerdir.

ÇÜTF eğitim modeli

ÇÜTF; aktif eğitim modülleri ve saha çalışmaları ile zenginleştirilmiş entegre eğitim modelini, üniversite hastanesi ve birinci basamak sağlık kurumlarında uygulamalı olarak yapar.

MEZUNİYET ÖNCESİ TIP EĞİTİMİNİN ÖĞRENİM HEDEFLERİ:

Tıp fakültesi öğrencileri altı yılın sonunda aşağıdaki bilgi beceri ve tutumlarla donanmış olmalıdır.

Bilgiler:

1. İnsan vücudunun normal yapı ve fonksiyonlarını kavramalı, çeşitli hastalık ve durumlarda gelişen yapı ve fonksiyon bozukluklarını, nedenleri ve mekanizmalarıyla açıklayabilmeli,
2. İnsan sağlığını etkileyen çevresel, ekonomik, sosyal, psikolojik ve kültürel etmenleri tanımlayabilmeli,
3. Sık görülen hastalıkların ayırıcı tanısını yapabilmeli,
4. Toplumda önemli sağlık yükü oluşturan hastalık ve sorunların kontrolü, önlenmesi, tanı ve tedavisi ile ilgili olarak yaklaşım, yöntem ve stratejileri açıklayabilmeli,
5. Toplumda sık görülen hastalıkların klinik, laboratuvar ve patolojik bulgularını sayabilmeli,
6. Ayırıcı tanı ve akılcı tedavi yapabilmek için gerekli bilgiyi edinmeli,
7. Birinci basamakta birey, toplum ve çevre sağlığına yönelik sorunları saptayabilmeli,
8. Ülkemizin temel sağlık sorunlarını tanımlayabilmeli, sağlık ile ilgili temel mevzuatını sıralayabilmeli, mevcut sağlık örgütlenmesini açıklayabilmeli ve değerlendirebilmeli, ve sağlık politikaları ve finansmanını bilmeli,
9. İlk yardım konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalı,
10. Bilgiye ulaşma ve teknolojiyi kullanma yollarını bilmeli,
11. Mesleki bilgi ve becerilerini geliştirebilecek düzeyde yabancı dil bilmeli,
12. Sağlığın korunması, geliştirilmesi, hastalıkların tanı-tedavi ve rehabilitasyonu ayrıca bilimsel araştırmalar ile ilgili temel etik ilkeleri açıklayabilmeli.

Bu sunum eğitimden sorumlu Dekan Yard. Ve Patoloji AD öğretim üyesi Prof. Dr. Figen Doran'ın katkıları ile hazırlanmıştır.

Beceriler:

1. Ayrıntılı ve güvenilir öykü alabilmeli,
2. Fizik muayene yapabilmeli,
3. Temel laboratuvar analizlerini uygulayabilmeli,
4. Toplumda sık görülen hastalıkların klinik, laboratuvar ve patolojik bulgularını yorumlayabilmeli,
5. Akılcı tedavi ilkelerini tıbbi pratikte uygulayabilmeli,
6. Hastayı ve hastalığı doğru yönetebilmeli,
7. Birinci basamakta tanı ve tedavide sık kullanılan tıbbi girişimleri yapabilmeli
8. Sağlık eğitimi yapabilmeli,
9. Sağlığın korunması ve iyileştirilmesi ile ilgili stratejiler geliştirebilmeli ve uygulayabilmeli,
10. Bilimsel araştırma planlayıp, yapabilmeli ve bilimsel yöntemleri doğruları aramada kullanabilmeli,
11. İlk yardım ve canlandırma konusunda yeterli beceriye sahip olmalı,
12. Normal gebe takibi ve normal doğum yaptırabilmeli,
13. Poster hazırlayabilmeli ve sunum yapabilmeli.

Tutumlar ve hekimin mesleki nitelikleri

1. Tıbbi uygulamada hasta ve hekim haklarına uygun davranmalı ve bu konunun savunuculuğunu yapmalı,
2. Sorumluluk alma, problem çözme, organizasyon yapma, kaynak, zaman ve kriz yönetiminde etkin olabilecek liderlik özelliği taşınmalı,
3. Ekip çalışmasının önemini bilmeli, ekibini yönetebilecek bilgi ve beceriye sahip olmalı,
4. Multidisipliner, multisektöriyel çalışabilmeli,
5. Yaşam boyu kendi kendine öğrenme becerisi kazanmalı,
6. Sağlık hizmeti sunduğu kişilerle, meslektaşlarıyla ve birlikte çalıştığı kişilerle olumlu iletişim kurabilmeli,
7. Sağlık hizmetlerinde kaynakları etkin kullanmalı,
8. Atatürk devrim ve ilkelerini özümsemeli ve sahip çıkmalıdır.

YÖNTEM VE SONUÇLAR

Gerek öğrenci sayısında artış gerekse tıp bilimindeki hızlı gelişmeler gibi bilinen nedenlerle bazı bozulmalar gösteren özellikle prelinik integrasyonu çalışmaları 4 yıl önce ele alınarak ilk üç sınıfta küçük tartışma gruplarına ve interaktif oturumlara, ayrıca elektif stajlar, 1. sınıftan itibaren hastayla yüz yüze gelmeyi sağlayan aile hekimliği ve halk sağlığı uygulamaları, beceri laboratuvarları, medikal enformatik uygulamaları başlamıştır. (Tablo 1) Staj eğitimine gelmeden önce öğrencilerimiz, temel yaşam desteği kursu, iletişim becerileri, maket üstünde tam fizik muayene, öykü alma (simüle hasta), hasta sunma, poster hazırlama ve sunma beceri ve tutumlarına yönelik eğitimi alırlar. Tıp fakültemiz kurulduğundan beri sağlık bakanlığına ait 7 sağlık ocağında öğrenci eğitimi yapmaktadır. Birinci sınıfta ayda bir gün öğleden sonra her öğrenci ebesiyle ailesine ziyaret eder. VI. Sınıfta 2 aylık halk sağlığı stajı her ocakta iki öğrenci, özel hazırlanmış öğrenci lojmanında bizzat yaşanarak yapılır.

İLK 3 YIL MÜFREDAT YAPISI

Sınıf	Normal yapı ve işlev	Anormal yapı ve işlev	Topluma dayalı uygulama
1.sınıf	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)
2.sınıf	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)
3.sınıf	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)	■ Küçük tartışma grubu/beceri lab/elektif staj/halk sağlığı(kırsal)/medikal enformatik ■ Klinik uygulamaya giriş (aile hekimliği)

Tablo.1: ÇÜTF ilk 3 yılın yapısı

Bu yazı fakültemiz IV ve V. sınıf staj eğitim programlarını tanıtmak amacıyla hazırlansa da eğitim sistemleri bütünlüğü ve özellikle entegre sistemlerde bunun önemi nedeniyle yukarıdaki ayrıntıları paylaşmanın uygun olduğu kanısındayım.

ÇÜTF staj eğitiminin amacı:

Temel tıp eğitiminin ilk 3 yılını tamamlamış Tıp Fakültesi öğrencileri 4. ve 5. sınıf klinik staj eğitimlerinin sonunda;

1. Hasta ile iletişim kurabilmeli,
2. Hem kendi hem de hastasının sağlığının devamlılığını sağlayabilmeli,
3. Toplumda sık görülen hastalıklarda koruma, ayırıcı tanı ve akılcı tedavi yaklaşımlarını uygulayabilmeli,
4. Birinci basamak sağlık hizmetinde bir hekim için gerekli tüm tıbbi ve idari bilgi ve becerilerle donanmış olmalıdır.

ÇÜTF IV, V ve VI. sınıfında yer alan stajlar ve süreleri ulusal çekirdek eğitim programları (ÇEP) , ulusal ÇEP sonrası kurumsal ÇEP oluşturmak için kullandığımız bir skorlama sistemi (Ankara Üniversitesinin kullanmış olduğu) , toplumda sık görülen hastalıklar listesi (Ç.Ü Halk Sağlığı Anabilim Dalı çalışmaları) ve öncelikli olgu ve durum listeleri göz önüne alınarak belirlendi.

STAJLAR VE SÜRELERİ

IV. sınıf stajları ve süreleri:

- Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları (10 hafta)
- Kadın Hastalıkları ve Doğum (5 hafta)
- Genel Cerrahi (7.5 hafta)
- Dahiliye (10 hafta)
- Enfeksiyon Hastalıkları(2.5 hafta)
- Göğüs Hastalıkları(2.5 hafta)
- Kardiyoloji (2.5 hafta)

V. sınıf stajları ve süreleri:

- Üç haftalık stajlar
  - Psikiatri
  - Halk sağlığı
  - Nöroloji
  - Dermatoloji
  - KBB
- İki haftalık stajlar
  - Ortopedi ve travmatoloji
  - FTR
  - Üroloji
  - Çocuk cerrahisi
  - Göz hastalıkları
  - Plastik-rekonstr. ve estetik cerr
  - Adli tıp

V. sınıfta yer alan modül ve kurslar:

- Resüsitasyon kursu (Anesteziyoloji ve Reanimasyon)
- Klinik farmakoloji (Farmakoloji) (PDÖ)
- Travma modülü
  - Acil Tıp
  - Ortopedi-Travmatoloji
  - Genel Cerrahi
  - Nöroşiruji
  - Anesteziyoloji
  - Kalp-damar Cerrahisi
  - Çocuk Cerrahisi
  - Kadın Hastalıkları ve Doğum

Selektif stajlar (iki hafta)

- Beyin cerrahisi
- Kalp damar cerrahisi
- Radyoloji
- Nükleer Tıp
- Radyasyon onkolojisi
- Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
- Anesteziyoloji ve reanimasyon

VI. sınıf stajları ve süreleri:

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları+ NRP kursu(8 hafta)
 Kadın Hastalıkları ve Doğum (8 hafta)
 Dahiliye (8 hafta)
 Kırsal Hekimlik (sağlık ocağında) (8 hafta)
 Acil Tıp (8 hafta)
 Kardiyoloji (4 hafta)
 Enfeksiyon Hastalıkları (2 hafta)
 Aile hekimliği (sosyal pediatri dahil) (2 hafta)

STAJLARDA KULLANILAN EĞİTİM YÖNTEMLERİ:

1. Görsel işitsel araç kullanımı ile teorik dersler
2. Hasta başı uygulama /demonstrasyon / muayene
3. Olgu sunumu
4. Hasta dosyası hazırlama, sunma tartışma
5. Tıbbi beceri uygulamaları (hastada)
6. İnteraktif oturum /modül / kurslar

Fakültemizde her sınıfta ortalama öğrenci sayıları 100-130 dur. Bu sayı IV. sınıflarda 10 haftalık stajlarda 40- 45, 5 haftalık stajlarda 22-23, 2.5 haftalık stajlarda 11-12 öğrenci, pratik/hasta başı uygulamalarda konsültan öğretim üyesi başına 8-10 öğrenci şeklindedir. Öğrenci konsültanlığı rutin hasta konsültanı dışında ayrı bir öğretim üyesi tarafından yürütülür.

IV. Günlük eğitim programı:

- 0830-1030:Teorik ders (sınıfta sunu 11-45 öğrenci)
- 1030-1200: Konsültan ile hasta başı vizit (8-10 öğr./öğr. üyesi)
- 1300-1400:Teorik ders veya
  - Olgu sunumu
  - Post mortem
  - CPC
  - Makale saati
  - Sürekli mesleki eğitim etkinlikleri
- 1400-1630: Servis/poliklinik/lab/vizit
  - Dosya hazırlama
- Nöbetler 23.00'e kadar tutulur

Ölçme –Değerlendirme Yöntemlerimiz:

- Sınav sistemleri
  - Pratik muayene (hasta üzerinde)
  - Çoktan seçmeli teorik değerlendirme
  - Sözlü değerlendirme (iki juri)
  - Konsültan değerlendirme notu
  - Hazırlanmış hasta dosyalarının değerlendirilmesi
- Öğrenci geri bildirimleri
  - Anket (sınavlar bittikten sonra yapılır)
  - Staj tanıtım dersi
  - Staj sonu toplantı (son ders saati)
  - Odak grup toplantıları (konsültan öğr.üy.)
  - İletişim toplantısı (2 defa/yıl)
  - OSCE: Klinik yapılandırılmış nesnel sınav
    - Ortopedi
    - Çocuk cerrahisi
    - Travma modülü
    - Klinik Farmakoloji
    - Resüstasyon kursu

Standart eğitim dışında kurulduğundan beri fakültemiz öğrencileri bizzat kongre ve toplantı düzenler ya da katılırlar. Bu faaliyetler eğitimin önemli bir parçası olarak kabul edilir ve desteklenir.

Eğitimle ilgili öğrenci faaliyetlerimiz:

1. XV. ÇÜTF Öğrenci Kardioloji kongresi
2. VI. ÇÜTF Öğrenci Onkoloji kongresi
3. II. ÇÜTF Öğrenci Enfeksiyon kongresi
4. 4.sü yapılan Ç.Ü Tıp Fakültesi mezunlar derneği kongresine aktif olarak katılmaktadırlar
5. 2005-2006 döneminde 98 öğrenci şehir dışı kongrelere bildiri/poster ile katılmıştır.
6. Erasmus programı ile yurt dışı stajlara 16 öğrenci katılmış olup şu anda 8 öğrenci eğitimine devam etmektedir.
7. Polonya Jagiellonian Üniversitesi Medical College'den staj için 1999 yılından beri her yıl bir ay süreyle 10-12 öğrenci gelmektedir.

YORUM:

Sonuç olarak fakültemiz; toplumun sağlık düzeyini yükseltebilecek nitelikli hekimler yetiştirmek” amacıyla yüksek nitelikli sağlık hizmeti verebilecek mesleki bilgi, beceri ve tutuma sahip, araştırmacı ve sorgulayan kimliği ile çağdaş değer ve davranışlarıyla topluma birer örnek olan hekimler yetiştirir. ÇÜTF eğitim modelimiz; aktif eğitim modülleri ve saha çalışmaları ile zenginleştirilmiş entegre eğitim modelini, üniversite hastanesi ve birinci basamak sağlık ocağı uygulamaları olarak yapmayı kapsar. Fakültemiz gelişime açık, çağı takip eden ve her zaman daha iyi eğitim modellerine ulaşmayı amaçlar. Bunun yolunun sürekli değerlendirme, dinamik ve yüksek katılımıla gerçekleşebileceğinin bilincindedir.

KAYNAKLAR:

- 1) Türk Tabipler Birliği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu-2004.
- 2) Statement on The Bologna process and medical education WFME , AMEE February 2005
- 3) Tıp Fakültesi Eğitim Programı Geliştirmede Öncelikli Sağlık Sorunlarının Belirlenmesi 2005 (2002 DPT/005) Proje koordinatörü Feride Saçakhoğlu
- 4) McLaughlin K, Coderre S, Woloschuk W, Lim T, Muruve D. The influence of objectives, learning experiences a blueprint on medical students examination paper. BMC Medical Education. 2005;5:39
- 5) Mandin H, Dauphinee WD. Conceptual guidelines for developing and maintaining curriculum and examination objectives: The experience of medical council of Canada. Academic medicine (2000) 75(10):1031-37.
- 6) Educational objectives .Faculty of medicine University of Calgary. <http://ume.myweb.med.ucalgary.ca/x.pro/modShow/page/548> 2006
- 7) Goals and objectives of medical education. University of Massachusetts Medical School. 1992
- 8) Educational program objectives University of Minnesota Medical School www.meded.umn.edu 2006
- 9) Mission statement and school wide objectives . University of Yale. 2006
- 10) Australian Medical Council .Goal and objectives of basic medical education. www.amc.org.au/accredgoals.asp
- 11) Mission statement and educational program objectives Johns Hopkins University School of Medicine. 2006
- 12) Competencies and objectives for medical education. Stanford school of medicine. <http://med.stanford.edu/md2006>